

## LOKALPLANEN – KORT FORTALT

En lokalplan er en detaljeret plan, der bestemmer, hvad der kan ske i et område. I denne gennemgang af Lokalplanen for Hannemanns Allé og Generationernes Hus har Amager Vest Lokaludvalg fokus på skolens udearealer, samt de trafikale forhold på skolens grund og i nærområdet.

I 2023 står en ny skole klar ved Hannemanns Allé. Skolen skal have plads til 1200 elever fra 0.-9. klasse og bliver inklusiv en skolefritidsordning, klub, ungemiljø og madskole, samt en idrætshal og en offentlig svømmehal.

Ved siden af skolen opføres Generationernes hus med plejeboliger, ældreboliger, familie og ungdomsboliger, og detailhandel i stueetagen.

Skolen og Generationernes Hus kommer til at ligge på den nuværende parkeringsplads mellem Royal Arena og Ørestad Boulevard og Byfælleden, der forbinder byen med Kalvebod Fælled. Skolens matrikel er ca. 9.600m<sup>2</sup> og skolen inklusive svømmehal og idrætshal har et bruttoetageareal på 17.400m<sup>2</sup>.

### FRIAREALER OG UDEAREALER

Ved nybyggeri er der krav om friareal. Friarealet er en ejendoms ubebyggede areal. Heri indgår ikke parkerings- og tilkørselsarealer til biler, men arealer til bløde trafikanter, fodgængere og cyklister indgår i friarealet. Der skal være opholdssteder til beboere/brugere på friarealerne og de kan både være på terræn rundt om bygningen eller som hævede dæk, tagterrasser og taghaver.

For at vejlede byggerådgivere og sikre, at kvalitet og funktionalitet lever op til Københavns Kommune krav til skolebyggeri, er der udarbejdet et såkaldt funktionsprogram. Funktionsprogrammet specificerer kravene og hjælper rådgiver med at forstå, hvordan Københavns Kommunes pædagogiske og faglige principper kan udfoldes i udformningen af en skole.

### KRAV TIL FRIAREAL: STØRRELSEN

Størrelsen på friarealer fastsættes som en procentdel af bruttoetagearealet – altså hvor mange m<sup>2</sup> bygningen har i alt (alle etagemeter, samt ydervægge medregnet). Alt efter hvilken type ejendom, der bygges, er der forskellige krav til størrelsen på arealet; fra 10% til erhvervsbyggeri til 100% til børneinstitutioner.

For grundskoler stilles der krav om minimum 40% aktivt udeareal til børnene.

Skolen på Hannemanns Allé tilbyder et friareal på 48% af skolens bruttoetageareal på ca. 12.290 m<sup>2</sup> eksklusiv svømmehal og idrætshal. Hvilket vil sige, at skolen får et friareal på 5.900m<sup>2</sup>. Da skolens matrikel på 9.600 m<sup>2</sup> ikke kan rumme kravet til friarealer, bliver mere end halvdelen af skolens samlede udeareal, 3.100m<sup>2</sup>, placeret på bygningens tage, mens de resterende 2.800m<sup>2</sup> er på terræn.

### KRAV TIL FRIAREAL: UDFORMNING

Ligesom der er krav til størrelsen på friarealerne, er der også krav til, hvordan udearealerne udformes. I Københavns Kommunes funktionsprogram, står der blandt andet, at udearealet skal kunne bruges både til leg og ophold, samt i læringssituationer, hvor der er behov for at kunne samles både i store fællesskaber og til skolearbejde i små grupper.

Der skal skabes varierede rum af skiftende karakter og i forskellige størrelser – fra den store "scene" over det mindre samlingssted til den lille, intime niche.

Disponeringen af arealet skal tage hensyn til de forskellige aldersgruppers behov. Der kan med fordel indrettes særlige områder for henholdsvis indskoling mellemtrin og udskoling.

### PÅ TAG OG TERRÆN

Hannemanns Skoles friarealer placeres på både terræn og på tagflader. Fra tagene fletter tagfladerne sig ned over byggeriet som en bjergkløft af synlige aktivitetszoner. I gadeplan er udearealerne generelt anvendelige og aktive, og varierer fra byhaver omkring café og madskolen, til uformelle aktivitetsområder med gynger, multibane og hæng-ud kroge.

**Mere end halvdelen af skolens samlede udeareal på 3.100m<sup>2</sup> placeres på bygningens tage, mens de resterende 2.800m<sup>2</sup> er på terræn**

Ud mod Generationernes Hus etableres træningsstationer, havebeplantning og siddetrin. Rundt om hele skolen etableres et uformelt aktivitetsloop til interval-

træning og bygningsdrift.

### NATUR OG CYKELPARKERING

I Funktionsprogrammet står der videre, at naturoplevelser og erfaring med naturens elementer er vigtige faktorer for leg og læring, og skal vægtes højt i disponeringen af legeområdet.

Udover 18 træer på tagfladerne er der en bestemmelse om, at der skal være plads til 67 træer på terræn, fordelt mellem skolens matrikel og matriklen til Generationernes Hus. På boligernes og skolens friareal skal der også være plads til i alt 1.305 cykelparkeringspladser heraf 42 ladcykel-pladser. Cykelparkering er på terræn og en stor del under/rundt om de førnævnte træer.

### TRAFIKALE FORHOLD

På skolens matrikel er der adgang for bløde trafikanter, gående og cyklister, samt vareindlevering til skole og svømmehal og til detailhandlen ved Generationernes Hus.

### TRANSPORTMULIGHEDER TIL SKOLEN:

Offentlig transport: Lokalplantillægsområdet ligger stationsnært. Der er ca. 400m til hhv. Vestamager og Ørestad metrostationer samt Ørestad Station med regional- og interregional togbetjening. Området er busbetjent på Ørestads Boulevard.

Med bil: Området ligger tæt på det regionale vejnet med Øresundsmotorvejen nord for Hannemanns Allé. Biladgang til lokalplanområdet sker fra Hannemanns Allé, hvor der også placeres et kommende parkeringshus umiddelbart nord for lokalplanområdet. Der vil være ud- og indkørsel for varelevering til Ørestads Boulevard. Der vil ikke være mulighed for kørsel gennem området for motorkøretøjer mellem Hannemanns Allé og Ørestads Boulevard.

På cykel: En cykelsti, der forbinder lokalplanområdet med det øvrige Ørestad, løber langs Royal Arena umiddelbart vest for lokalplanområdet.

Parkering samt afsætningspladser (kiss and ride) til skolen skal etableres i det kommende parkeringshus nord for skolen. Parkeringshuset er ikke en del af dette tillæg til lokalplanen.

Hvis du vil vide mere de andre aspekter i forslaget til lokalplanen, kan du kan finde information om lokalplanen og høringen på Københavns Kommunes Høringsportal Bliv Hørt: [www.blivhoert.kk.dk](http://www.blivhoert.kk.dk).

## OPRÅB: DE SMÅ FRIAREALER KAN HAVE STORE KONSEKVENSER FOR VORES BØRN

Forskning viser, at små og tætte friarealer med få aktivitetsmuligheder og manglende adgang til natur, giver flere konflikter børnene imellem, kan medvirke stress og virke pacificerende. Hvorfor bliver vi så ved med at presse store skoler ind på alt for små grunde?

Af Nete Van Gaever Skøtt

Som mor til en dreng, der snart er i skolealderen, oplever jeg, hvor meget det fysiske miljø omkring os påvirker vores børn. Og som lærer for børn med særlige behov, oplever jeg dagligt, hvor vigtigt det er, at de fysiske rammer tager hensyn til de mange forskellige behov, der ændrer sig alt efter årgang, klasse og den enkelte elev.

For selvom trivsel oftest måles i sindsstemning, omsorg og forholdet til familie, venner og pædagoger/lærere, må vi ikke underkende, hvilken betydning de fysiske rammer har for vores børns personlige, sociale, motoriske og faglige udvikling.

Skolen, hvor vores børn bruger en stor del af deres vågne timer, må designes, tegnes, anlægges og indrettes med rammer, der kan stimulere krop og fantasi,

og tilbyder inde- og uderum til stille stunder og store armbevægelser. Men vil den kommende skole på Hannemann kunne tilbyde det?

### KÆMPE SKOLE PÅ LILLE GRUND

Den kommende skole på Hannemanns Allé er Københavns største skoleprojekt til dato. Den skal rumme 1200 børn fra børnehaveklasse til 9. klasse og bliver et imponerende byggeri, tegnet efter alle kunstens- og arkitekturens – regler.

Skolen følger alle krav og retningslinjer; de påkrævede 5.900m<sup>2</sup> udeareal er fordelt på terræn rundt om skolen og på de forskudte tagterrasser, der er placeret op til 34 meter over terræn.

Der er felter til leg og ophold, der er træer, plantebede og legeredskaber på både terræn og tagterrasser. Udearealerne er, ligesom skolens udformning, udtænkt og tegnet efter bedste evne indenfor de rammer, der er stillet til rådighed.

Men netop rammerne er problemet; Skolen er presset ind mellem Royal Arena og Ørestad Boulevard, på en grund på 9.600m<sup>2</sup>. Det skaber en knaphed på plads, der kan have konsekvenser for børnenes trivsel og udvikling.

### DEN DISCIPLINEREDE BØRNEKROP

Udearealet er mindre end 5m<sup>2</sup> pr. barn, delt op i mange 'små' felter, i taghaver og tagterrasser. 5m<sup>2</sup> kræver en stor kropslig og adfærdsmæssig disciplin. En disciplinering, der bestemt er nødvendig indenfor i et læringsmiljø og som er en

vigtig del af den almene (ud)dannelse.

Men udearealet er netop tiltænkt det fysiske og mentale break fra denne disciplinering, her skal man kunne slå armene ud, løbe energi af sig og give los. Derfor er det uacceptabelt, at uderummene på Hannemanns Allé Skole appellerer til samme kropslige disciplin som indenfor.

Forskning på skoleområdet peger på, at små og tætte friarealer med få aktivitetsmuligheder og mangel på adgang til natur, giver flere konflikter børnene imellem. Når skolearkitekturen samtidig kræver af børnene, at de er kropsligt disciplinerede, tegner der sig et billede af, at de bliver mere passive og stressbelastede. Her er leg og adgangen til naturen vigtige stressudløbere, og derfor må vi ikke underkende udearealernes størrelse og kvalitet.

Samtidig må der være forskel på inde- og uderum, for at der kan være forskel på inde- og udekrop. For ellers skaber vi en forestilling i børnene om, at rolig og disciplineret inde-adfærd er den eneste rigtige - mens det er forkert adfærd at bevæge sig og give los.

**Vi erfarer verden gennem kroppen. Og vi regulerer vores adfærd til de rum, inde som ude, vi færdes i**

### UDEAREALER VS CYKELSTATIVER

Hvis grunden havde været større, kunne man have prioriteret varierende udearealer, hvor vores børn kan begå sig i grønne omgivelser, i kuperet terræn. Løbe langt, falde, rulle. Mærke naturen og få glæde af dens positive indvirkning på sind og krop - og styrke troen på egen kunnen. Naturen kunne blive en essentiel del af skolebarnets selvstændige og nysgerrige udvikling, der ikke kun bør ske gennem den planlagte undervisning.

I stedet er planen, at de i forvejen få kvadratmeter, der er på terræn, også skal rumme cykelstativer, gang- og cykelarealer.

Vi erfarer verden gennem kroppen. Og vi regulerer vores adfærd til de rum, inde som ude, vi færdes i. Derfor er det essentielt, at vores børn har udearealer på deres skole, der appellerer til fysisk aktivitet og bidrager til børnenes fantasi og selvstændighed. At man kan gå på opdagelse med alle sanser, med øjne, ører, fingre og krop.

Hvis skolen på Hannemanns Allé skal være med til at (ud)danne børn, der er glade, aktive, kreative og nysgerrige, håber jeg, at der kan findes mere plads til udearealer, der er vores børn værdige.

Nete Van Gaever Skøtt er mor til Egvind, uddannet skolelærer med en kandidat fra DPU med speciale i samspejlet mellem skolearkitekturen og skolens brugere og medlem af Amager Vest Lokaludvalg. Indlægget er udtryk for medlemmets egen holdning.



Rendering af Skolen på Hannemanns Allé. Mere end halvdelen af skolens udearealer er placeret på bygningens tage, som haver og terrasser, på grund af skolens begrænsede matrikelstørrelse. Rubow Arkitekter (fra høringsmaterialet).

## PERSPEKTIV FRA ØRESTAD SKOLE: PLATFORME OG PLADSMANGEL

Ørestad Skoles udearealer minder på mange måder om den kommende skole på Hannemanns Allé. Louise Tranberg, der har to børn på Ørestad Skole, fortæller, hvordan hun og hendes børn oplever skolens udearealer.

Af Louise Tranberg

Vores to børn går i henholdsvis 0. og 4. klasse på den byagtige skole Ørestad Skole, som begge børn er meget glade for. På Ørestad skole leger de på de forskellige platforme, terrasserne. Nu har COVID19 gjort det nødvendigt at sprede både børn og pauser lidt ud, men inden da lød det til, at det var ret 'barskt og hektisk' med de mange børn på de små platforme.

Skolen har også 'Krattet', et grønt område, der bliver brugt til både undervisning og leg, især i de mindre klasser. Det er et superfedt sted, men måske lidt småt i forhold til antallet af børn på skolen og vores børn ender mest med at lege på platformen.

I 0. klasse er de gode til at tage ud i naturen, til Naturcenter Amager og Byparken. Det er altid nogle glade, trætte børn man får hjem derfra. Nok fordi, der er mere ro, når de tager ud i naturen, frem for de lidt heftige frikvarterer på de forskellige platforme ved Ørestad Skole.

På Ørestad Skole kan man mær-

ke, at de mange elever, der skal være plads til, gør, at skolen føles mere tætpakket. Hvor der før var rolige lommer, er der nu etableret klasselokaler. Det giver en anden stemning indenfor, end da skolen var yngre og havde mere plads.

Netop på grund af pladsmanglen, var vores ældste et par år på Kalvebod Fælled Skole, men er nu tilbage på Ørestad Skole. Han var glad for at være på Kalvebod fælles skole og fortalte, at de legede rigtig godt derude, nok fordi der var mere plads, både inde og ude, og fordi de havde nem adgang til fælleden og kunne bruge den mere.

Overordnet er vores børn glade for Ørestad Skole. Men som forælder ville jeg ønske at Krattet blev brugt endnu mere og at skolens udearealer var lidt vildere og havde endnu flere grønne lommer; det kunne også være sjovt at afprøve mere grønt på platformene og se, hvad 'naturens indtog' ville gøre ved børnenes leg og trivsel.

## FORSKER OM FRIAREALER: OPTIMALE UDERUM ER MANGFOLDIGE OG RUMMELIGE

Skolernes udeareal skal optimalt set tilbyde skoleeleverne et frirum, der ikke er beslaglagt af undervisning eller er under opsyn af lærere og pædagoger. Men det kræver plads til mangfoldighed.

Interview af Maria Rebsdorf Rostved

”For børn er skolens friarealer noget de anvender i deres egen fritid. Frikvarteret skal fungere som et frirum fra undervisningen, og være en tid og et sted, hvor både aktiviteter og relationer ikke er styret af læreren. Men for at børnene selv kan styre det, skal friarealerne have både en størrelse og en udformning, der kan danne de bedste rammer for aktiviteter og relationer”.

Jan Kampmann er professor på RUC og har beskæftiget sig med børnenes perspektiv på institutions- og skoleliv. Spørger man ind til, hvad der definerer 'de bedste rammer' peger Jan især på to elementer i udearealernes udformning, der skal være til stede og som børnene kan veksle imellem; det åbne rum og det afgrænsede rum;

### MARKEDSPLADSEN OG SIDEGYDERNE

”I det åbne rum, 'markedspladsen', møder børnene hinanden på tværs af klasser og årgange. Her går man rundt og kigger og afsøger og finder ud af, hvem man vil lave noget sammen med og hvad man kan lave.”

Markedspladsen behøver ikke blot være en stor tom flade, men kan forskellige brugsmuligheder, og forskellige felter til hhv. boldspil, til legeredskaber og stativer. Det er her børnene oftest har de fysiske aktiviteter, hvor de udfordrer kroppen sammen og hver for sig.

I den anden ende af skalaen er de afgrænsede rum, 'sidegyderne', hvor man kan trække sig mentalt og fysisk væk fra markedspladsen. Konkret kan det være lommer i natur eller arkitektur, en form for rum i rummene, hvor man kan danne tættere relationer, der ikke involverer alle andre.

”For at der kan opstå relationer, skal der være en social afgrænsning og både en inklusion og en eksklusion; hvem er med, hvem er ikke med. Her får det fysiske rum en betydning for den sociale relation og det er fint, hvis børnene ikke skal bruge tid på at lave den fysiske afgrænsning, men kan koncentrere sig om den sociale afgrænsning”.

### ”I det åbne rum, markedspladsen, møder børnene hinanden på tværs af klasser og årgange

For de mindre skolebørn er den sociale interaktion ofte defineret af fantasilege og rollespil. Mens de større elever bruger roen og det private rum til at udveksle hemmeligheder og snakke frit.

### MANGFOLDIGHED

Både til markedspladsens åbne rum og sidegydernes private sfærer er der brug for en mangfoldighed i udformningen, som appellerer til de mange forskellige børn, forskellige aldre og deres individuelle behov og aktiviteter.

”Der skal være en indretning, der giver plads til børnenes mangfoldighed, på tværs af alder og køn. Selvom der stadig er tendens til, at drengene bruger de åbne udfoldelsesrum og piger tiltrækkes af de intime rum, skal det ikke blive fastlåste kategorier. De åbne rum skal derfor også give muligheder for forskellige former for udfoldelse – så der ikke blot er ét boldbur, som drenge besætter, men også er andre 'fysiske

felter', som piger kan bruge, selvom de ikke lige har lyst til at spille bold”.

Hvis der kun er ét rum, kan rollerne ende med at blive fastholdt i bestemte mønstre.

### RUMMELIGHED

Men det kræver en vis størrelse, hvis der skal være 3-4 former for fysiske udfoldelsesrum – udover de mange intime rum til den sociale afgrænsning.

Jan Kampmann så helst, at institutioner og skoler havde adgang til naturen, der er et fantastisk frirum for børn. Både fordi naturen giver mere plads, men også fordi det tilbyder en anden form for rum, der skaber nye oplevelser.

”Men det er jo de færreste skoler i København, der har den mulighed. Og så er det jo spændende og oplagt at tænke både to- og tredimensionelt i udformningen og bygge i højden og udnytte tagfladerne”.

Både Ørestad Skole og den kommende Hannemanns Skole, der begge ligger i Ørestad, er netop tegnet med en stor del af udearealerne placeret på tagflader, som haver og terrasser. Jan Kampmann er umiddelbart begejstret for tanker og tegningerne af skolen – som altså går igen på den kommende Hannemanns Allé Skole.

**Hvis der er for mange børn om for lidt plads, kan kampen om territorier resultere i konflikter, karambolage og kaos**

Men derfor er det stadig nødvendigt med plads, da den form for friarealer kun fungerer, hvis der er en god proportion mellem børn og rum.

### KONSEKVENSER AF PLADSMANGEL

For mange børn kan undergrave de arkitektoniske og pædagogiske praksisser. I forvejen kan især de afgrænsede rum blive scene for en form for territoriekampe. Det er ikke nødvendigvis problematisk, men blot en del af den sociale afgrænsning og gruppedannelsen, med fornævnte inklusion og eksklusion. Men hvis der er for mange børn om for lidt plads, kan kampen om territorier resultere i konflikter, karambolage og kaos.

Indenfor de rammer kan lærere og pædagoger ofte kun afhjælpe konflikterne ved at gå ind og styre og fastsætte regler, og fastholde en bestemt brug af rum og redskaber – og så bliver pointen med børnenes egne frie valg i forhold til relationer og rum undergravet;

”Det kan betyde, at frikvarteret bliver forbundet med angst og stress over territoriekampene, fremfor at være et frikvarter, hvor man kan lege og slappe af. Og dét, der skulle have været et frirum for børnene, bliver en forlængelse af læringsrummet”, understreger Jan Kampmann afslutningsvist.

Jan Kampmann er professor på Institut for Mennesker og teknologi og Barndom, ungdom og familieforskningscenter på RUC. Han har beskæftiget sig med børnenes eget perspektiv på institutions- og skoleliv og fungerer som konsulent på flere institutions- og skolebyggerier.